N°. 96. 1853.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DONDERDAG 15 SEPTEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . » 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 60, Ned. Cour.

BERIGT.

Zij, die zich met het nieuwe quartaal, beginnende met 1 October aanstaande, abonneren op deze Courant, zullen *„de Grondwet„* reeds van af den 19den dezer — zijnde de dag van de opening der nieuwe zitting van de Staten-Generaal — *gratis* ontvangen.

JOH. NOMAN EN ZOON.

De Heer VAN HALL schetste, in de Eerste Kamer, op den *achtsten* September, „de twee *nuttige*, *gezegende* en *gewenschte* gevolgen„ van de aanneming van het wets-ontwerp. Zie hier het *eerste* dier gevolgen:

„Nadat het wets-ontwerp met eene aanzienlijke meerderheid in de Tweede Kamer was aangenomen, is de Natie bedaarder geworden, voorgelicht door de gronden van zijne Vertegenwoordigers, en naarmate het oogenblik genaderd is, dat het wets-ontwerp in deze Kamer zou behandeld worden, is die spanning zoozeer verminderd, dat zelfs die bladen, die er zich weken, maanden lang op toegelegd hebben om de Regering zoo mogelijk te verguizen, *sedert twee dagen zwijgen*, en dat zelfs de buitenlandsche bladen, *waarvan een enkel zich vermeten heeft om zich met de zaken in Nederland te bemoeijen*, het stilzwijgen zijn begonnen te bewaren. Het zal dus zijn een der gezegende gevolgen van de aanneming van dit wets-ontwerp, een van die gevolgen, waarop de geachte spreker, die dezen morgen het voorlaatste het woord heeft gevoerd, met zooveel welsprekendheid en nadruk heeft gewezen, toen hij eene hoop uitte; die de God van Nederland geve dat bevestigd worde!„

De onweêrstaanbare kracht der drukpers wordt hier door den heer VAN HALL volmondig erkend; want haar *zwijgen* achtte hij één der twee nuttige, gezegende en gewenschte gevolgen van de aanneming van het wets-ontwerp. Op eene *sprekende* drukpers schijnt de heer VAN HALL minder gretig gesteld te zijn. *Bestrijding* wordt echter door den heer VAN HALL genoemd *verguizing*. Van *zijn* standpunt is deze „variant„ op de ware uitdrukking niet euvel te duiden.

Maar welke bladen hebben, op 8 September, *sedert twee dagen gezwegen?*

Noch het *Handelsblad*, noch de *N. Rotterdamsche Courant*, noch de *Echo Universel*, noch de *Arnhemsche Courant*, noch de *Tijd*, noch de *Grondwet*, noch zoo vele andere dagbladen.

Gezwegen hebben de *ministriële organen* en deze alleen. De toepassing der woorden van den Heer VAN HALL mogen deze bladen zelven maken.

Overigens zou het niet ondienstig zijn, indien het Buitenland, „waarvan de *sympathie*, de *ondersteuning* en de *goedkeuring* door den Heer VAN HALL op zoo hoogen prijs wordt gesteld„, werd bekend gemaakt met de staatkundige stelling van onzen Minister van Buitenlandsche Zaken:

*dat het „*VERMETELHEID*„ is, wanneer een buitenlandsch dagblad zich met de zaken van Nederland bemoeit.*

Geldt deze bestraffing het *„Journal des Débats„* of de *„Neue Preussische Zeitung„*?

De heer VAN DAM VAN ISSELT meende, dat bij verwerping der wet, de Protestanten aan de Catholijken het brood zouden onthouden.

De *Nederlander* antwoordt daarop:

„In die vrees zouden wij, bij de verwerping der wet, niet hebben gedeeld. Wij hebben van onze geloofsgenooten betere verwachting. Zij zouden *het regt van wedervergelding* niet in practijk hebben gebragt.„

De *Echo Universel* vraagt het anti-revolutionnaire blad, op welk *motief* zoodanig *„regt van wedervergelding„* kon gegrond worden, en constateert bovendien, dat „wedervergelding„ nimmer een *„regt„* is, „maar eene „*wraakoefening*, en dat de regtvaardige de regtvaar„digheid behoort te beoefenen, zonder zich af te „vragen of zijn buurman die in acht neemt. Doet hij „dat niet, hij doet juist wat hij bij den ander gispt.„

Maar de *Nederlander* laat er op volgen:

„Zij (de Protestanten) zouden op het voorbeeld onzer medeprotestanten in Ierland hebben gelet. Dáár, na zoo velerlei geweldenarijen tegen de Protestanten gepleegd, heeft, bij den hongersnood van 1845, christelijke *liefde* den weg voor christelijke *waarheid*, en het *aardsche brood* den weg voor het *brood des levens* gebaand.„

De *Echo* zegt daarop: „De lezer ter goeder trouw moet gelooven, dat de Catholijken in Ierland — en de *Nederlander* zorgt steeds, om nu en dan eene volkomene solidariteit tusschen de Catholijken van *alle* landen daar te stellen — eene bende schelmen zijn, die veeleer verdienden opgehangen, dan door de protestanten gesteund te worden? Waarom voegt er het anti-revolutionnaire orgaan niet bij, dat deze geweldenarijen de vrucht zijn van *drie eeuwen verdrukking?* Waarom de geheele waarheid niet verteld in stede van alleen de *uitwerkselen* te vermelden, zonder te durven opklimmen tot de oorzaak, waarvan zij het onverbiddelijke gevolg zijn?„

En nu geeft de *Echo* een uittreksel uit het merkwaardige artikel van JULES DE LASTEYRIE: *„Sur l'Irlande depuis la dernière famine„* ten bewijze, dat het de schuld der Protestanten is, wanneer de Catholijken in Ierland tot geweldenarijen worden gedreven.

De *Echo Universel* besluit zijn artikel aldus:

„En men zou zich verwonderen, dat toen de hongersnood bij duizenden de bewoners van Ierland wegraapte, er geweest zijn, die liever met de wapens in de hand stierven, dan uit gebrek op mesthoopen den laatsten adem uit te blazen; men zou zich verwonderen, dat onder de werking van tyrannieke wetten, de opstand de plaats heeft ingenomen van de orde en de liefde voor de wettigheid! Het hedendaagsche Engeland heeft zich niet verwonderd; het heeft gebloosd over het gepleegde onregt van het verleden, en zijn Gouvernement heeft gepoogd het kwaad te herstellen, sedert de groote wet tot emancipatie der Catholijken in 1829. Indien er nog klagten uit Ierland oprijzen, dan is het, omdat ten gevolge van de vermeerdering der bevolking en van verscheidene opvolgende jaren van hongersnood, de uitwerkselen der verdrukking zich vooral deden gevoelen juist sedert het tijdstip zelf, waarop de verdrukking ophield; omdat die kwalen hun toppunt hadden bereikt in de dagen van een edelmoedig herstel, en omdat het niet mogelijk is, zelfs met behulp van de edelste pogingen, om in weinige jaren de gevolgen van eeuwenlange misdaden en misgrepen te herstellen.

„Welk eene groote en nuttige les voor de staathuishoudkundige en godsdienstige aanhangers van den *Nederlander*, die in theorie de staatkundige, burgerlijke en godsdienstige gelijkheid erkennen; maar die zich van alle middelen bedienen om die gelijkheid tot eene schijnheilige spotternij te maken; die met luider stemme hunne zoogenaamde verdraagzaamheid prediken, maar die dagelijks de geschiedenis verdraaijen, om de onverdraagzaamheid in de harten hunner geloofsgenooten *tegen* onze Catholijke medeburgers aan te blazen; die tegen het denkbeeld protesteren, dat zij het herstel van eene Staatskerk wenschen, onder welke de onregtvaardigheden zijn gepleegd, waarvan de heer VAN DAM VAN ISSELT sprak, maar die zonder ophouden arbeiden, om ons naar die tijden te doen teruggaan, die het voorwerp van hunne sympathie en van hunne wenschen zijn.

„Dit is de betreurenswaardige taktiek, die, helaas! maar al te wel aan die partij gelukt, wier eindelijke zegepraal ongevoelig den ondergang van ons vaderland zou berokkenen. Men scheppe zich geene illusiën nopens hare plannen voor de toekomst. De middelen, waarvan zij zich bedient, bewijzen genoegzaam, dat zij verblind genoeg is, om op een aanzienlijk deel der bevolking eene onregtvaardige verdenking te werpen, om in dat gedeelte het vaderlandslievend en nationaal gevoel te verstikken en om het vaderland in twee vijandelijke kampen te verdeelen, die gereed staan om elkander te verscheuren, in plaats van hunne krachten tot heil van het land te vereenigen. Betreurenswaardige verblinding; want indien zij opregt en niet bevooroordeeld waren, dan zouden de anti-revolutionnairen geen partijdig oordeel vellen over de onvermijdelijke gevolgen van vroegere onregtvaardigheden; zij zouden begrijpen, dat de herroeping van het Edict van Nantes Frankrijk verarmd, het nationaal gevoel verstikt heeft van zijne vervolgde kinderen die hunne wapenen tegen hun stiefmoederlijk geboorteland keerden, of naar elders de schoone takken van nijverheid overbragten, die zij niet rustig in hun land mogten uitoefenen. Zij zouden begrijpen, dat de Iersche opstanden de vruchten waren van barbaarsche maatregelen, door even dweepzieke staatslieden genomen als zij waren, die tot de dragonades ten tijde van Lodewijk den XIV aanleiding gaven. Zij zouden eindelijk begrijpen, dat, om aan Nederland in de negentiende eeuw een duurzaam bestaan te verzekeren, iets anders noodig is dan een onwaardige, verontrustende en partijdige polemiek tegen een aanzienlijk gedeelte van onze bevolking.„

Zoo de heer VAN DAM VAN ISSELT ooit waarheid sprak, het was, toen hij, door de kracht des gewetens welligt gedreven, in de Eerste Kamer uitriep:

„Zouden wij niet de getuigenis moeten afleggen, wanneer de „klagte was gerezen, dat de klove steeds grooter werd, die de „Protestanten scheidt van hunne Catholijke mede-Christenen, *„dat daarvan de schuld bij ons te zoeken is?„*

Men zie de circulaire slechts in, welke in Julij jl. door den heer VAN DAM als Voorzitter geteekend, van het geheime genootschap *Unitas* is uitgegaan en over het land in grooten getale verspreid is geworden.

Men leze daar, hoe de heer VAN DAM:

de middelen van *Unitas* opsomt, *tot bevordering van geestelijk heil*, „om het even of er zedelijke invloed wordt gebruikt of wel GELDEN WORDEN VERSTREKT„;

boogt op zijne handhaving van *Protestantsche* meesters in menig handwerk, „opdat de Protestantsche dag„looner het brood mogt vinden in hunne dienst *en niet „blootgesteld zijn aan den schadelijken invloed van die „de Roomsche kerkleer volgen„*;

met onbeschaamdheid durft beweren [Julij 1853], „dat „de Paus *duidelijk* zijn voornemen heeft geopenbaard, *„om ons land tot een wingewest van Rome te maken„*;

Unitas herschept in een bekeerings-genootschap;

de *„uitzending„* beveelt van „rondbrengers van den Bijbel en van Evangelisten„ onder de Roomsch-Catholijken, om hun „volledig onderrigt te geven„ aangaande de heilige waarheden, „die hun, in kinderlijken leeftijd, gebrekkig en onjuist worden medegedeeld„;

dat is: twist en tweedragt zaait onder de Roomschen zelven; de Protestanten opzet, tot zelfs de vrouwen toe, om zich als een vijandig leger tegen hunne an[illegible] het afschuwelijk misbruik, strijdig met de wet der liefde, met de „heilige waarheden„, om in *bedrijf* en *nering* eene scherpe afscheiding te maken tusschen Protestant en Catholijk; en *geld* als een middel aanwendt, om zijne oogmerken te bereiken.

Dat is: *„de klove steeds grooter maakt, die de Protestanten scheidt van hunne Catholijke mede-christenen.„*

Niemand zal dan ook den Heer VAN DAM tegenspreken, als hij reeds vooraf erkent, *dat daarvan de schuld bij hem en de zijnen is te zoeken.*

„Z. M. wenschte zijn zoon spoedig in dat leger in „te lijven, spoedig in den broederband met de Nederl. „officieren te vereenigen, omdat slechts een ademtogt „den Prins van den troon zijner vaderen verwijderd „houdt, en die ademtogt in handen is van den Al„magtige.„

Treffende woorden door den Koning uitgesproken, toen de dertienjarige troonsopvolger in het Nederlandsche leger werd ingelijfd! Ernstige gedachte, waarmede Z. M. zich bezig hield, en de bewustheid van eigen broosheid zich openbaarde! Opwekkende en bemoedigende taal, die getuigt van het uitnemend gewigt, dat men hecht aan het leven van een mensch, van een Vorst, — die een blik doet slaan in het gemoed, dat van Hooger hand zich afhankelijk, aan Hooger magt zich verantwoordelijk gevoelt. Als die woorden het gevolg zijn van eene levendige en werkzame overtuiging, die voor verflaauwing niet vatbaar is, en steeds zich krachtiger openbaart — dan verkrijgt elk woord door den Koning uitgesproken meerder waarde, en Zijne onschendbaarheid tegen over het volk wordt opgeluisterd door Zijne verantwoordelijkheid aan Hem, „in wiens handen de ademtogt is, die Zijn zoon van „den troon zijner vaderen verwijderd houdt.„

De constitutionele partij mag die woorden tot hare opwekking en bemoediging vernemen. In een tijd, waarin het genoeg schijnt om de woorden *Vaderland en Oranje* te nemen als leuze in mond en pen, om van zijne gehechtheid te doen blijken aan het huis, dat de Nederlandsche Kroon draagt, maar waarin men even gereed is, om wie het afgetreden Ministerie niet mêe helpt lasteren en verguizen, als een vijand van het regerend stamhuis aan te duiden; — in een blad dat in een bezworen Grondwet den band ziet, die Vorst en Volk, zoo er al geene andere verbindtenis bestond, op het naauwst aan elkander hecht, — mag wel op-

zettelijk aan die taal des Konings herinnerd worden, omdat, hoe opregter die taal is, hoe inniger wordt gevoeld wat zij uitdrukt, des te meerder waarborg bestaat, dat *de Grondwet* getrouw, in onpartijdigen geest, eerlijk en onbekrompen zal worden nageleefd, geëerbiedigd en gehandhaafd, — *ook dan, en ook dan vooral, als zekere partij op eene herziening* AANDRONG!

Ja, hoe inniger gevoeld wordt wat de Koning met die woorden uitdrukte — te minder zal worden gelet op
een volkswaan van den dag;
de aanwas van politieke partijen;
den invloed der kerkelijken;
de vleitaal der hovelingen;
maar te meer kalmte van ziel zal heerschen als de hand rust op *de Grondwet* en het oog op *den Almagtige*.

Wij hebben reeds meer dan eenmaal de aandacht onzer lezers gevestigd op de hollandsche vertaling van het werk: »*Gedenkschriften van den graaf van der Duijn van Maasdam en van den Baron van der Capellen.*« De *Overijssel* kondigt deze uitgave op zijne beurt aan, en levert bij deze gelegenheid eenige treffende opmerkingen, welke wij in de bijzondere aandacht onzer lezers aanbevelen.

«De kennis van deze gedenkschriften hier te lande, is men aan het orgaan van den heer GROEN, *de Nederlander*, verschuldigd, die hierop wel het eerst de aandacht van ons volk wilde vestigen.

«De uitgave dezer vertaling heeft met allerlei moeijelijkheden te worstelen gehad; te vergeefs trachtte men den uitgever daarvan af te brengen; — wanneer de aankondiging daarvan te Amsterdam of 's Hage aan de hoeken der straten geplakt werd, waar men in die dagen met groote letters kon lezen: THORBECKE, *door den Paus gekroond!* werd in den volgenden nacht de aankondiging door onzigtbare handen afgescheurd, maar al het overige werd gespaard; sommige onzer hypocrite dagbladen weigerden deze uitgave aan te kondigen, en de boekhandelaars werden met verlies van klanten bedreigd, wanneer zij de vertaling voor de glazen hunner winkels plaatsten, door al welke in het duister werkende tegenkantingen het debiet natuurlijk hand over hand toenam.

«Maar van waar die heimelijke angst, welke zich bij zekere partij in den Staat tegen de bekendheid van dit geschrift, gedurende het tijdvak der verkiezingen, openbaarde?

«Was het, omdat de namen van sommige staatsmannen voor 1848, die thans het gezag hernemen willen, hier in een onbehagelijk daglicht voorkomen? o Neen! op eenen schoonen naam in de geschiedenis maken de meeste hunner geene aanspraak; zij krennen zich om geene algemeene denkwijze; om geen oordeel van den nakomeling. Er moet hier dus een andere grond [illegible] zoeken.

»Deze gedenkschriften zijn in de eerste plaats van een man afkomstig, die tot het drietal behoorde, dat het huis van Oranje terugriep, van een edelman en eenen edelen man, wiens karakter niet besmet werd door de vuile bestanddeelen van de Haagsche atmosfeer, en die tot op hoog gevorderden leeftijd de liefde voor de constitutionele vrijheid met de liefde voor zijn vorst en het vorstelijk huis verbond. Bij zulk een onbevlekt staatkundig karakter steekt dat van sommige onzer staatsmannen vreeselijk af.

»Men gevoelt, dat zijne vrijheidszin in deze dagen en bijzonder, toen er eene nieuwe Kamer gekozen moest worden, hoogst gevaarlijk konde zijn. Het zou geweest zijn, alsof uit deze gedenkschriften eene stem tot het volk sprak: zie toe, zie toe, dat gij in uwe keuzen uwe vrijheden niet vertrapt!

«Maar deze gedenkschriften boden nog een ander gevaar aan voor de thans bovendrijvende partij, en hieronder verstaan wij niet bijzonder de leden van het Ministerie, wel neen! deze willen veel liever als quasi verantwoordelijke Ministers regeren, dan in den toestand van de Ministers onder Koning WILLEM I terug gebragt worden; maar er is eene partij, die van dit Ministerie gehoopt had en nog hoopt den regeringsvorm van WILLEM I terug te bekomen; die daarom alles in het werk stelde, om de staatsmannen voor 1848, aan welker bestuur zulke bittere herinneringen verbonden waren, wederom door de ongehoordste geestelijke staatsintrigue in de volksvertegenwoordiging te brengen, en in deze gedenkschriften wordt die regering in een daglicht gesteld, dat het verkiezingswerk in opgegeven zin krachtig moest tegenwerken.

«De regering van WILLEM I behoort thans tot de geschiedenis, en men heeft daarover een vrij woord.

«Het was de regering van velerlei misbruiken: men denkt hier onwillekeurig aan de munt, de rijkswerven, het ministerie van oorlog, de openbare aanbestedingen, de bijzondere staatsfondsen, de kunstcement, enz. enz. Het was een gunstige tijd voor de hypocrisie; men las in de Staats-Courant telkenmale: «De Koning heeft het H. Avondmaal genoten, en was zigtbaar aangedaan.» De Minister TETS VAN GOUDRIAAN sloot leening op leening in naam van den God van Nederland, en zoo voortkwezelende en dommelend raakten wij aan den rand van het staatsbankroet, en de nationale trouw kon niet anders staande blijven, dan door de belastingen te vermenigvuldigen en al hooger en hooger op te voeren, waarvan men nog al den druk gevoelen blijft.

«Deze regering was tevens de gouden eeuw voor onbeduidende baronnen en luije heeren knechts.

«De eersten konden zonder bekwaamheid of karakter gouverneur, minister, lid van de eerste kamer, groot kruizen, ridders worden. Voor de anderen konden allerlei kleine baantjes geschapen worden. Spotvogels zouden kunnen beweren, dat men die rollen had kunnen omkeeren, zonder dat er de Staat schade of baat bij gevonden had. Overijssel heeft uit dien tijd ook allerliefste herinneringen behouden, die wij evenwel niet zullen ophalen.

«De levenslange benoemingen van leden der stedelijke raden; de wijze, waarop die benoeming plaats vond, had van lieverlede de stedelijke aristocraten, meestal miniatuurportretten van de aristocraten onder de republiek, weder op het kussen gebragt. De stedelijke octrooijen werden alom verhoogd; eene menigte misbruiken hadden wortel gevat, en in 1848 bleek het, dat de gemeenten in Overijssel buiten de begrootingen, en in weerwil van eene preventieve wijze van administratie, ruim *f* 110000 vlottende schuld hadden. Wat is met het schoolfonds in sommigen onzer gemeenten niet voorgevallen? men zal ons de namen dier gemeenten wel niet vragen, en onze kieschheid hierin waarderen.

»Als een belangrijk kenmerk van de laatste *historische* dagen heeft men opgemerkt dat *dezelfde* soort van menschen, die in dit gewest de verkiezingen in den reactionairen zin wilden sturen, ook elders hebben gewoeld en gewroet, en dat zij overal dezelfde *universele* middelen hebben aangewend; en het volk was in de meeste districten smaakloos genoeg, om niet te proeven, dat er in de staatkundige revalenta, rottenkruid gemengd was voor de vrijheden des volks, en in de geestelijke Hollowaijs-pillen eene goede dosis opium voor den waren godsdienstigen zin, zoo als die ons uit het Evangelie toewaait.

«Voor zulken was de lectuur dezer gedenkschriften niet stichtelijk noch opwekkend, en het minst in de dagen der verkiezing.

«Het is verbazend moeijelijk, om van de regering van WILLEM I eene juiste beschrijving te geven, om hare strekking in een enkelen volzin te doen kennen; onmogelijk om haar met eene enkele benaming kenmerkend te schetsen, want zij had ook hare goede zijde. Doch de toekomstige geschiedschrijver zal groote verpligting aan deze gedenkschriften hebben, omdat zij over haar een nieuw en nog niet betracht licht werpen. Zij doen deze regering kennen, als geheel zonder plan; men wist niet, waarheen het regeren zoude leiden, zooals men regeerde; en men stoorde zich daaraan niet. Men dacht er niet eens over na. Er was geen vast beginsel van bestuur, ja, men wilde van niets minder hooren dan van beginselen, en zekere partij in den Staat wil er nog niet van hooren. Het is ook gemakkelijker er geene te hebben, dikwijls voordeeliger, vooral voor hen die de ware en de valsche goederen des levens niet weten te onderscheiden.»

Buitenland.

FRANKRIJK.

Verscheiden redenen hebben zamengeloopen om op den 12, de Parijsche beurs eene zeer flaauwe stemming te geven. Vooreerst droeg de onzekerheid der Oostersche zaken hiertoe bij; ten andere de rijzing van een half percent op het bedrag der rente op de schatkistbons; vervolgens eenige beweerde nieuwe stijging van de graanprijzen in sommige departementen. Voornamelijk is de ongunstige stemming ter beurze echter te wijten aan de overdreven speculatien in spoorweg- en andere ondernemingen, welke reeds sedert lang aanhouden en waarvan men schadelijke gevolgen ducht. De Londensche beurs is bovendien in gelijke stemming, hetgeen de prijzen te Parijs niet steunt.

Er is den 12 een kabinetsraad gehouden, waardoor ook oorlogzuchtige geruchten werden verspreid, zonder dat daarvoor echter eenige wezenlijke grond scheen te bestaan.

De keizer zal den 20sten naar Atrecht vertrekken; waarschijnlijk zal de keizerin dit reistogtje weder mede doen.

— Men weet, dat de artesische put te Grevelle 1800 kannen water per minuut levert, welk water eene warmte van 30 graden heeft. Thans wil men eene put van 3000 mètres diepte graven, in de verwachting van aldaar kokend water te vinden, hetwelk in de naburige wijken zou worden uitgedeeld.

— De dagbladen van Lyon melden een zeer edelen trek van zelfopoffering. De heer Coignet, die in zijne werkplaats van chemische voorwerpen een stoomketel zag, die op het punt was te bersten, springt naar den werkman toe, die daarvoor stond, en rukt hem als 't ware ter zijde; doch in hetzelfde oogenblik barst de ketel en de heer Coignet ontvangt de zware wonden, waarvoor hij den moed had gehad den werkman te vrijwaren. Men hoopt nogtans den edelen man te redden.

— De kamer van koophandel te Lyon heeft de regering gevraagd, den vrijen invoer van steenkolen toe te laten, daar hiervan afhangt, dat de Fransche fabrijken de mededinging met de buitenlandsche kunnen volhouden.

— Onze dagbladen gewagen met lof van eene door den heer Gras, werktuigkundige te Marseille, ontworpene en vervaardigde machine, welke almede berust op het beginsel van beweegkracht door middel van verwarmde lucht. Naar luid van die bladen, heeft de heer Gras eene bezuiniging van 85 á 90 pct. op de bra[ndstof] weten te verkrijgen, en kan het door hem ui[tgedachte] werktuig worden toegepast op de zeevaart, [zoo]wel als op de spoorwegen en in de werkplaatsen. [De] heer Gras is door de bekende machine van den he[er] Ericson op het denkbeeld gekomen van het nieu[we] werktuig, en deskundigen houden het er voor, dat [de] wijze, waarop door hem de beweegkracht wordt toegepast, de voorkeur verdient boven het door den he[er] Ericson gevolgde stelsel. Weldra zullen met de machi[ne] van den heer Gras proeven in het groot worden genomen. — Bij die gelegenheid wordt de aandacht gevestigd op de verdiensten van den franschen ingenieur D[u] Tremblay, die door middel der gemeenschappelijke aanwending van stoom- en aetherdampen, eene bezuiniging heeft verkregen van ongeveer 75 pct. op de brandsto[f]. De voornaamste te Marseille uitkomende dagbladen berigten, dat reeds acht reizen zijn gedaan met het vaartuig, hetwelk door de machine van den heer du Tremblay wordt voortgestuwd, en dat men steeds dezelfde gunstige uitkomsten daarmede heeft verkregen.

— Bij een keizerlijk besluit van den 17 Maart jl. was de invoer van metaal-ertsen met vreemde schepe[n] aan een hooger regt onderworpen dan de invoer der zelve onder Fransche vlag. Bij een nader besluit va[n] den 8sten dezer maand, is die verhooging voorloopi[g] opgeheven voor den invoer van ijzererts.

BELGIE.

De koninklijke familie is ook te Charleroy plegtig onthaald en den 12den te Brussel teruggekeerd. De koning heeft zijn bezoek te Bergen tot het aanstaande voorjaar uitgesteld.

— Er hebben geruchten geloopen, alsof eene Engelsche compagnie was zamengesteld, die 200 millioen had bijeengebragt, om de spoorwegen van den Belgischen Staat over te nemen. Een geloofwaardig blad zegt, dat er wel een ontwerp van dien aard bestaat gelijk zoo velen, die in de jongste tien jaren zijn opgeworpen; doch dat zich nog geene compagnie heeft zamengesteld, veelmin dat die millioenen waren bijeengebragt, en men dus aan de geheele zaak nog nie[t] hechten moet.

— Een geacht Engelsch blad behelst een ingezonden stuk over de meening hier te lande, nopens de Oostersche zaken. Men zegt daarin, dat dieper nadenkende zich steeds voorstellen, dat de uitbarsting van vijandelijkheden in het Oosten, de gelegenheid voor Frankrijk zou opleveren, om zijne plannen tegen Belgie ten uitvoer te leggen; dat men aldaar echter den besten gees[t] opmerkt en de noodige maatregelen van voorzorg neemt.

DUITSCHLAND.

In den loop dezer maand wordt in Frankrijk he[t] nieuwe kanaal, hetwelk de rivier de Marne met de[n] Rhijn verbindt, voor het algemeene vervoer opengesteld. Een der voornaamste Duitsche dagbladen, de *Frankfurter Postzeitung*, vindt daarin een nieuwen grond om bij de thans vergaderde Rhijnscheepvaart-commissie op eene verlaging der Rhijntollen aan te dringen.

»Het kanaal tusschen Rhijn en Marne — zegt he[t] genoemde blad — is de gevaarlijkste mededinger voo[r] de Rhijnscheepvaart, die ten nadeele van Duitsche belangen ooit kan optreden. Het opent een korten en regtstreekschen weg voor alle goederen, die uit Amerika en Engeland bestemd zijn naar den Elzas, naar Zuid Duitschland, Oostenrijk of Zwitserland en daarlangs kunnen zij uit de landen van productie onmiddellijk te water naar hunne bestemming gevoerd worden; terwijl daarentegen het vervoer dier waren over Nederland of over Belgie, op den Rhijn zooveel bezwaren ontmoet dat veelal de voorkeur zal worden gegeven aan den nieuw geopenden weg over Frankrijk.

»De vijand, die de heerlijke Rhijnscheepvaart bederft, zijn de Rhijntollen, die trots al het klagen en smeeken tot nog toe in stand bleven. Oorspronkelijk waren deze tollen meestal slechts middelen van weerwraak, waardoor de eene oeverstaat den anderen tot opheffing der aan de scheepvaart opgelegde lasten wilde dwingen; doch veelal was het gevolg, dat de tollen der beide oeverstaten in stand bleven, en met der tijd voor de geldmiddelen dier staten onmisbaar werden; somtijds ook werd de opbrengst der tollen verpand, verpacht of verkocht, waardoor de opheffing voor het vervolg moeijelijker moest worden.

»De opening van eenen anderen en voor vele verzendingen korteren weg behoorde ons eindelijk te doen besluiten, om de Rhijntollen tot een billijk peil te verlagen. Hiervoor is de tijd thans des te gunstiger daar de nieuwe mededinger niet eenige, maar alle Rhijnoever-staten met verliezen bedreigt, zoowel voor zoover zij door de vaart op die rivier onmiddellijk gebaat worden, als voor zoover zij belang hebben bij spoorcommunicatien, aan welke de Rhijn vrachten toevoert.

»Thans is het tijd de Rhijntollen te verlagen tot het bedrag, hetwelk noodig is om het onderhoud der rivier en de ten behoeve der scheepvaart op dezelve noodige werken te bekostigen. Reeds hebben wij handelsbrieven

gezien, waarin aangeboden werd, goederen over Havre naar Straatsburg en Zwitserland te zenden voor vrij wat minder geld dan de verzending langs den Rhijn zou kosten; en geen wonder, want op den ganschen weg van Havre tot Zwitserland wordt geen enkele tol geheven. Zulk eene mededinging is op den duur voor den met tol op tol bezwaarden Rhijn niet vol te houden. „De Rhijnscheepvaart-commissie heeft tot nog toe niet veel tot stand gebragt. Zij sla eindelijk met lust en kracht de hand aan hare groote taak, en geve ons een vrijen Rhijn, die tot nog toe slechts het gewrocht eener dichterlijke verbeelding is en nergens dan in het volkslied voorkomt."

Te eerder mag men dit verwachten, na de maatregelen door Nederland omtrent de vrije Rhijnvaart genomen en welke voorlang in Duitschland navolging hadden mogen vinden.

OOSTENRIJK.

De geruchten wegens het terugvinden van de Hongaarsche kroon en daarbij behoorende sieraden, hebben zich volkomen bevestigd. Die kostbare voorwerpen zijn, in den grond begraven, bij Ossowa gevonden, en wel in eenen geheel ongeschonden staat, behalve dat de mantel van St. Stephanus, den eersten Koning van Hongarije, door de vocht wat geleden heeft. Deze zoo belangrijke voorwerpen zijn, onder behoorlijk geleide, door de overheid naar Weenen opgezonden.

— Men werkt aan den ijzeren spoorweg tusschen Commines en Popeninghe met zooveel ijver, dat de arbeid zelfs des nachts, bij fakkellicht, door 1700 werklieden wordt voortgezet. Het gezigt daarvan, op den verren afstand, levert een indrukwekkend schouwspel op.

SPANJE.

De heer D. Barringer, die door den heer Soulé vervangen wordt als gezant der Ver. Staten; heeft zijn afscheidsgehoor gehouden en daarin sterk gesproken tegen de geruchten, welke nopens de aanhechting van Cuba aan de Ver. Staten geloopen hebben, en welken maatregel men beweerde, dat de heer Soulé zeer toegedaan zou zijn.

De dagbladen te Madrid nemen nog het stilzwijgen over laatstgemelden nieuwen vertegenwoordiger der Ver. Staten in acht. Zij willen zijne daden afwachten.

Het Hof wordt tegen half September te Madrid teruggewacht. Terwijl aldaar nog eene zware hitte heerscht, wordt het verblijf op het Escuriaal reeds te koud.

— Het besluit tot verbod van den *Times* wordt steeds zeer afgekeurd. Dit blad telde in Spanje wel 600 inteekenaren; thans zal het veel meer bedragen, daar men het blad van alle zijden insmokkelt.

TURKIJE.

Er zijn geen stellige tijdingen over het Turksch-Russische vraagstuk; die onzekerheid brengt eene daling der prijzen ter beurze van Parijs en Londen te weeg. Wel verhaalde men, dat er berigt uit laatstgemelde stad was ontvangen, wegens de stellige weigering van den keizer van Rusland; doch dit is maar een los gerucht; en niet ten onregte de opmerking gemaakt, dat men het berigt zelf als 't ware bij voorbaat exploiteert, zoodat, indien de tijding werkelijk ontvangen wordt, de beurs er bijkans onverschillig over zal zijn.

De jongste tijdingen uit Konstantinopel zijn van den 1 September. Men kan het niet ontveinzen, dat de gemoederen in Turkije meer en meer oorlogzuchtiger luiden, en Turkije met ongewone inspanning zijne krijgstoerustingen voortzet. Dit krijgsvertoon zelf zal voor den keizer van Rusland, vreest men, eene reden te meer zijn om de voorstellen der Porte af te wijzen; hetgeen voor de Turken zelve als waarschijnlijk wordt aangemerkt.

Men heeft dezer dagen gesproken van een nieuw manifest dat de sultan aan het Ottomanische volk zou rigten; en men heeft sedert vernomen, dat het alreeds gedrukt was; de gezanten der bemiddelende mogendheden hebben evenwel verworven, dat dit stuk niet zal worden openbaar gemaakt, daar het de breuk onherstelbaar zou hebben doen worden. Dit manifest wordt toch als van zeer oorlogzuchtigen aard beschouwd, en moet zoo goed als een beroep op de wapenen behelzen.

De verdedigers van de bemiddelende mogendheden gaan voort, den Divan hoogelijk euvel te duiden dat hij niet tot het Weener ontwerp is toegetreden en aanvoert dit veel aannemelijker dan de oorspronkelijke Russische voorstellen, door prins Menchikoff aangeboden. Onpartijdigen zien er het groote verschil niet in, daar het altijd op eene werkelijke onderschikking van de Porte aan Rusland nederkomt, doch, hoe dit zij, was deze misschien dadelijk tot de aanneming van de Russische voorstellen overgegaan, indien Engeland en Frankrijk haar niet daarvan hadden teruggehouden, hoogelijk belovende van den bijstand, dien zij aan Turkije zouden geven. De eenvoudige vergelijking van de vraagstukken en vertoogen in de halfofficiele bladen toont aan, hoe zeer de houding der mogendheden bij die van vroeger verschilt.

— Een telegraphisch berigt uit Weenen van den 13 meldt, dat *Rusland bepaaldelijk weigert de wijzigingen der Porte in het bekende ontwerp goed te keuren*, en dat men deswege van eerstgenoemde mogendheid een *memorandum* te wachten heeft.

De *Times* van den 12 wijdt weder een breedvoerig vertoog aan de Turksche zaak, en zegt, dat indien Turkije zoo magtig is, dat het zich met eigene krachten alleen tegen zijnen tegenstander kan verdedigen, de bijstand der andere mogendheden hier niet meer noodig is; doch dat de ondervinding spoedig zou toonen, dat het tegen Ruslands magt niet op kan; dat, bovendien, de schoonste kans genomen: indien Turkije de Russen uit de Vorstendommen zou verjagen, het zijne laatste magt en hulpbronnen er bij zou inschieten, en Rusland spoedig weder met versche legers zijne positiën zou hernemen, en aan het bestaan van Turkije voor goed een einde zou maken.

PERZIE.

De jongste berigten uit dit land, van 9 Augustus, bevestigen gelukkig het gerucht niet, dat sedert eenige dagen geloopen heeft alsof de hoofdstad Teheran door eene aardbeving zou zijn verwoest. De cholera was in het geheele rijk zeer aan het verminderen.

De Schach zou den 15 naar Sultanch vertrekken, alwaar een talrijk corps troepen verzameld is. De betrekkingen met Rusland waren nog op geen te besten voet, daar Perzie de zijde van Turkije hield, en aan de Turksche troepen op de grenzen granen deed leveren.

Hussein, de gezant van Perzie te Petersburg, heeft den 5 Sept. zijne brieven van terugroeping overgeleverd.

Binnenland.

's Gravenhage, 14 September.

Het Staatsblad No. 92 bevat de wet van 7 September jl. tot wijziging van Hoofdstuk II der Staatsbegrooting voor 1852.

Het Staatsblad n°. 93, bevat de wet van 7 September jl. tot wijziging van Hoofdstuk III der Staatsbegrooting van 1852.

Het Staatsblad n°. 94, bevat de wet van 7 September jl., tot wijziging van Hoofdstuk VI der Staaatsbegrooting voor 1852.

Bij Koninklijk besluit van 12 Augs. jl. n°. 84 is bewilliging verleend aan directeuren der te Amsterdam gevestigde Amsterdamsche Zee-Assurantie-Maatschappij, tot het verlengen van den duur der vennootschap voor den tijd van vijftien achtereenvolgende jaren, aanvangende 1°. Januarij 1854, en zulks op dezelfde voet en wijze, als waarop de vennootschap tot dusverre bestaan heeft.

Z. M. heeft benoemd tot procureur bij de arrondissements-regtbank te Haarlem, mr. C. J. Enschedé, advoc. aldaar; tot notaris te Ezinge, arrond. Groningen, jhr. mr. R. M. A. Marees van Swinderen, candidaat-notaris en plaatsvervangend kantonregter te Zuidhorn, en tot notaris te Leeuwarden A. van de Plaats, candidaat-notaris aldaar, en is jhr. mr. C. de Jonge, op verzoek, eervol ontslagen als procureur bij de arrondissements-regtbank te Zierikzee.

Z. M. heeft goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden der Hervormde gemeenten hierna genoemd, als van Doornspijk, onder de classis van Harderwijk, op J. A. ten Bokkel Huinink, predikant te Berkel en Rodenrijs; van Hellevoetsluis, onder de classis van Brielle, op J. Drost, predikant te Almkerk en Emmickhoven; van Katwijk aan den Rhijn, onder de classis van Leyden, op E. A. Brunner, predikant te Oude en Nieuwe Wetering; van Boskoop, c. a., onder de classis van Leyden, op J. J. Richard jr., predikant te Baauwkapel; van Hoorn, onder de classis van dien naam, op J. G. Schuuring predikant te Rockanje, van Spaarnwoude en Spaarndam, onder de classis van Haarlem, op F. C. A. Hoogvliet, candidaat bij het provinciaal kerkbestuur van Noordbrabant; van Bolsward, onder de classis van Franeker, op H. van Ameron, predikant te Herwijnen; van Anjum, onder de classis van Dokkum, op J. A. C. Nonhebel predikant te Garderen; van Ommen, onder de classis van Zwolle, op J. A. Ruijs, predikant te Veenendaal; van de Remonstrantsch-gereformeerde gemeente te Moordrecht, op C. P. Tiele, proponent.

Z. M. heeft den officier van gezondheid der 2de klasse J. Burghard, schrijvende Burkard, op zijne aanvrage, uit hoofde van ligchaamsgebreken, op pensioen gesteld, en het bedrag daarvan vastgesteld op ƒ 420.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft bekend gemaakt, dat uit hoofde der voorgenomen verplaatsing van het Rijks-archief, die instelling van 26 September e. k. tot op nadere aankondiging zal gesloten blijven.

De *Patrie* bevat een berigt omtrent het bezoek der Fransche officieren in het Kamp te Zeijst. Deze heeren roemen zeer de uitstekende ontvangst hun, ten deel gevallen. Wij lezen, in dat berigt, onder anderen het volgende. Bij het eerste diner, dat de Fransche officieren bijwoonden, stond de Koning op, vulde zijn glas en bragt een toast uit op den Keizer Napoleon III. Hij verheugde zich over de zending welke deze officieren bij hem vervulden, en waarin hij een blijk zag van de vriendschappelijke gevoelens welke de Keizer jegens de Regering der Nederlanden koestert. Deze toast werd gevolgd door een driewerf herhaald hoerah! Men heeft vooral opgemerkt, dat de Koning, die bij soortgelijke gelegenheden steeds de Nederlandsche taal bezigt, tegen zijne gewoonte ditmaal de Fransche gebruikte, als om aan de uitdrukking zijner gevoelens meer beteekenis te geven. (*Handelsblad.*)

Gisteren had in de militie zaal te Amsterdam de plegtige opening plaats van de tentoonstelling van bouwmaterialen, ontworpen door de vereeniging voor volksvlijt, onder medewerking der Maatschappij tot bevordering der Bouwkunst, in tegenwoordigheid van den commissaris des Konings in de provincie Noord-Holland, van eenige leden van het stedelijk bestuur, de directeuren van beide genoemde vereenigingen, een aantal inzenders en eene schare belanghebbenden. Dr. Sarphati hield, als voorzitter van de vereeniging van volksvlijt, eene rede, waarbij hij de tentoonstelling geopend verklaarde. De zaal was hoogst smaakvol versierd. Er zijn bijdragen ingezonden uit Engeland, Frankrijk, Duitschland, Belgie en Nederland. De schikking was zeer doelmatig en de commissie, daarmede belast, verdient allen lof. Een groot gedeelte van het ingezondene is echter nog niet uitgepakt, maar men haast zich, om de beneden zalen daarvoor in gereedheid te brengen.

De *Utrechtsche Courant* deelt het programma mede van de feesten, die te Utrecht zullen worden gegeven ter gelegenheid van het verblijf van den Koning aldaar; wij ontleenen daaruit het volgende:

Op *Woensdag*, den 14den, heden, zullen twee Eerewachten Z. M. den Koning aan de Bilt opwachten; buiten de stadspoort zullen zich bevinden het stedelijk bestuur, de schutterij en het studentencorps te voet. De Burgemeester zal den Koning met eene aanspraak begroeten, waarna de trein in de volgende orde onder klokkengelui en kanongebulder de stad zal doortrekken: Trompetters, een detachement Kavallerie, de Commissaris des Konings, een gedeelte der Eerewacht, Z. M. de Koning en gevolg, een gedeelte der Eerewacht, het stedelijk bestuur in koetsen, het studentencorps, de schutterij en eindelijk weder een detachement kavallerie. De trein trekt alzoo naar het hotel van den Commissaris des Konings, waar het studentencorps, de schutterij en het garnizoen zullen voorbijtrekken. Daarna begeeft zich de stedelijke raad naar het stadhuis, om den koning bij zijne aankomst aldaar te begroeten; bij zijne aankomst in de vestibule van het raadhuis wordt de koning door eenige daartoe uitgenoodigde meisjes met bloemen bestrooid, waarna hoogstdezelve zich naar de voor hem bestemde vertrekken zal begeven. Daarna zal de aangekondigde audientie plaats hebben, na afloop waarvan Z. M. zich naar het hotel van den commissaris in de provincie terugbegeeft; ten einde aldaar het middagmaal te gebruiken. Des avonds algemeene illuminatie.

Op *Donderdag* den 15den zal Z. M. eenige akademische gebouwen en inrigtingen bezoeken; des namiddags zal de stad Utrecht Z. M. in het gebouw voor kunsten en wetenschappen een diner aanbieden, waarna aldaar eene soirée musicale zal plaats hebben.

Op *Vrijdag* den 16den zal Z. M. nog eenige inrigtingen bezoeken; in den loop van den morgen zal Z. M. in het feestlokaal aan het einde der Maliebaan, waar des avonds ook een vuurwerk zal worden afgestoken, eenige ververschingen worden aangeboden. Des namiddags ten zes ure diner door de Prov. Staten aangeboden.

Op *Zaturdag* den 17den bezoekt Z. M. de vee-tentoonstelling van het genootschap voor landbouw en kruidkunde, waarna Z. M., bij zijn vertrek, tot aan de grenzen der gemeente zal worden uitgeleid.

Volgens ontvangen berigt is den 9den dezer, na een gunstigen overtogt, met eene stoomboot een derde kabel voor den onderzeeschen telegraaf te Scheveningen aangebragt. Na het bevestigen van dien kabel aan den grooten verbindingskabel zoo hier als aan de Engelsche kust, werd de gemeenschap ook met die lijn tusschen 's Gravenhage en Londen vastgesteld op denzelfden dag, 's namiddags ten drie ure.

Eenige weken geleden werd men eensklaps verhinderd met een der metalen kabels van de onderzeesche telegraaf tusschen Scheveningen en Oxfordness te werken. Onmiddellijk met eene stoomboot van de Engelsche naar de Nederlandsche kust een nauwgezet onderzoek op zee ingesteld zijnde, ontdekte men op eenen afstand van 2 Eng. mijlen, van het Scheveningsche strand, dat eene der kabels was doorgehakt. Van deze bevinding eene aanklagt bij de bevoegde autoriteit ingediend zijnde, is daarvan proces-verbaal opgemaakt, en aan de justitie opgezonden. Naar men verneemt, is reeds terstond een gestreng onderzoek naar de daders ingesteld. Het is te wenschen, dat deze zullen kunnen worden ontdekt. Intusschen achten wij het niet ongepast, te herinneren aan art. 12 van de wet van 7 Maart 1852 (*Staadsblad* no. 48): bepalende dat art. 257 van het strafwetboek toepasselijk is op moedwillige beschadiging en verstoring van telegrafische toestellen, welk artikel met eene gevangenisstraf van eene maand tot twee jaren bedreigt hen, die zich aan vernieling, ver-

minking als anderzins van de daarbij opgenoemd wordende voorwerpen schuldig zullen maken.

Den 16 dezer verlaten alle troepen het kamp en zullen dien dag marscheren tot de volgende plaatsen, om aldaar te vernachten; het bat. grenadiers te Harmelen, Vleuten, Veldhuizen en Wulverhorst; het bat. jagers te Woerden; het bat. van het 3e reg. te Vianen en Vreeswijk; het bat. van het 4e reg. te Kuilenburg; het bat. van het 5e reg. te Jutphaas en Ysselstein; het bat. van het 6e reg. te Rhenen; het bat. van het 7e reg. te Nijkerk, terwijl het bat. van het 8e reg. naar den spoortrein marscheert, om dadelijk naar Amsterdam te worden overgebragt. — De dragonders marscheren dien dag langs denzelfden weg, waarvan ze ge komen zijn, naar hunne garnizoensplaatsen terug. De 50 man, welke ter gelegenheid van 's Konings verblijf alhier zullen vertoeven, vertrekken den 17 naar Abcoude. (*U. C.*)

* * Men meldt ons uit LEYDEN, dat op heden tot Lid van den Gemeenteraad aldaar is verkozen: de Heer *G. H. IJsselstein*, Kandidaat der Kiesvereeniging *Grondwet en Koning* met 457 stemmen van de 906 ingeleverde stembriefjes. De Kandidaat van de Vereeniging *Vaderland en Oranje*: de Heer *W. L. de Sturler*, verkreeg 292 stemmen.

Bij het Departement van oorlog worden tot aan het eind der loopende maand, aanzoeken aangenomen om als paardenarts der derde klasse bij het leger hier te lande geplaatst te worden; de vereischten en voorwaarden worden in eene aankondiging, te vinden in de *Staatscourant* van heden, aangewezen.

Volgens ontvangen berigt van Z. M. gezant te Berlijn, heeft de Pruissische regering bepaald dat, van den 15den dezer maand af tot het eind dezes jaars, geen invoerregt zal worden geheven van granen, peulvruchten, meel en andere op den molen bewerkte producten, met name gebroken en gepeld koren, gort, griesmeel, grutten en gebroken of gepelde gierst.

Door Z. M. den keizer van Oostenrijk zijn benoemd tot oostenrijksch consul te Rotterdam, de heer W. M. Rehm; tot vice-consul te Nieuwe Diep, de heer J. Ths. Zurmühlen; voor den Helder, Texel, Vlieland en Terschelling, tot vice-consul te Hellevoetsluis, de heer de Mair; voor de eilanden Voorne, Overflakkee, Goedereede, tot vice-consul te Vlissingen, de heer J. Smith, voor de havens van Zeeland.

Morgen avond zal in den Franschen Schouwburg worden opgevoerd: *Bataille de Dames*, comedie; en *Le Chapeau gris*, vaudeville. Voorts eene *Ouverture à grand orchestre*, en eene *Pas Styrien.*

Op den 12den dezer zijn aan den hoogeschool te Utrecht gepromoveerd, tot doctoren in de wis- en natuurkunde de heeren W. A. J. van Geuns, van Utrecht, na de verdediging van zijne *Proeve eener geschiedenis van de aequivalentgetallen der scheikundige grondstoffen en van hare soortgelijke gewigten in gazvorm, voornamelijk in betrekking tot de vier grondstoffen der bewerktuigde natuur*, en G. Greve, uit Culemborg, na de verdediging van zijne dissertatie *over de elliptische polarisatie van het licht.*

* Het is bekend, dat de heer J. E. Stumpff, te Amsterdam, zich steeds beijvert voor de aangename verpozing van het publiek zorg te dragen, waaraan hij mede de zucht verbindt om de edele kunsten zoo veel mogelijk te bevorderen. Tot dat einde worden er dikwerf fraaije tentoonstellingen door hem bestuurt of uitgelokt. Als een nieuw bewijs van zijnen onvermoeiden ijver, om dat nuttige doel te bereiken, kan worden medegedeeld, dat hij in den jare 1851 eenige medailles had uitgeloofd voor hen, die eene tenstoonstelling van bloemgewassen en tuinsieraden te Amsterdam, het meest zouden opluisteren. Dezer dagen zijn die medailles, die de heer Stumpff, op eigene kosten heeft doen vervaardigen, uitgereikt ten gewone groote. Twee derzelve zijn te beurt gevallen aan onze stadgenooten, de heeren A. de Groot en A. van den Heuvel, bloemisten alhier. Aan de eene zijde dier medaille staat: *Aan*... (den naam) *voor afhangende planten*, welk opschrift door een eikenkrans met akers is omgeven. Aan de keerzijde is het volgende gesteld: *Tentoonstelling voor bloemgewassen en tuinsieraden in het Park te Amsterdam*, 1851. Die tentoonstelling werd den 14—21 September 1851, bij gelegenheid der kermis, te Amsterdam gehouden. Beide heeren werden toen door de daartoe benoemde commissie bekroond. De medailles zijn zeer fraai en vervaardigd door den heer P. van Santen.

Men kan hier nog bijvoegen, dat de heer A. van den Heuvel, die met de zorg voor de laatst alhier gehouden tentoonstelling der maatschappij tot bevordering van den Tuinbouw belast was, van het bestuur dier maatschappij een gouden cylinder-horolgie ten geschenke heeft bekomen voor zijne onvermoeide zorgen, welke hij bij die gelegenheid heeft aan den dag gelegd.

In de *Stoompost* leest men: „Uit goede bronnen wordt verzekerd, dat bij het Nederlandsche Gouvernement het plan bestaat, om nog in den loop dezer maand zijn besluit omtrent den aanvang der zeeuwsche-Hollandsche spoorweg-concessie kenbaar te maken.”

De *Middelburgsche Courant* zegt dienaangaande: „Wij kunnen daarbij voegen, dat men met genoegzamen grond mag verwachten, dat deze beslissing zeer gunstig zal zijn.”

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam, zijn aangegeven op 13 September: 51 cholera-lijders, 13 herstelden en 24 overledenen.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Aan de *Nieuwe Drentsche Courant* van Zaturdag den 10 dezer No. 134, is het volgende als *berigt* ingezonden: Aan de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* en aan het dagblad *de Grondwet* van 7 September j. l. No. 89 schrijft de correspondent uit *Assen*, dat de vertraging der werkzaamheden tot het graven van het geprojecteerde midden-kanaal in de provincie Drenthe moet worden toegeschreven aan de ongunstige berigten, welke sommige hooggeplaatste ambtenaren in dat gewest, die tevens actiehouders zijn in de Drentsche Kanaal-maatschappij ongevraagd aan H. H. Directeuren van de eerstgemelde Maatschappij zouden hebben medegedeeld. Dit berigt echter is geheel bezijden de waarheid, zoodat steller dezes die door zijne betrekking tot die Maatschappij met de geheele onderneming bekend is, de verzekering kan geven, dat de bedoelde vertraging in de uitvoering van de daaraan verbonden werkzaamheden alleen moet worden toegeschreven aan een misverstand, hetwelk tusschen de Directie en de ontwerpers omtrent de explicatie van enkele bepalingen in het contract van aanneming is ontstaan, welk misverstand evenwel grootendeels is opgelost.» Tot dusverre de rectificatie welke ik *woordelijk* heb teruggevonden in de *Prov. Drentsche en Asser Courant* van denzelfden datum, waarop evenwel nog eene teregtwijzing volgde van mijn berigt nopens den oogst in dit gewest. De steller der rectificatie schijnt te vermoeden dat de correspondent van uw dagblad dezelfde van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* is. Dit is echter zoo niet en het laatste dagblad heeft waarschijnlijk dat berigt aan Uwe geachte Courant ontleent. Maar wat hier het meeste geldt, mijn berigt aangaande de vertraging der werkzaamheden van de Drentsche Midden kanaal- en Veen Maatschappij, omtrent hetwelk ik nadere informatiën heb ingewonnen, is en blijft *waar*, in weerwil van al hetgeen daartegen mogt worden aangevoerd door sommigen, die niet gediend zijn met de openbaarmaking van de *ware* oorzaken der voor landbouw en nijverheid zoo nadeelige vertraging. Wel is er een misverstand gerezen tusschen de aannemers en H. H. Directeuren nopens zekere ondergeschikte belangen en bepalingen in het contract van aanneming, maar dat misverstand was zoo gewigtig niet en kon natuurlijk zoo gewigtig niet zijn, dat daardoor eene zoo omvangrijke en gewigtige onderneming zoo worden belemmerd, zoo niet ten eenemale verhinderd. De *ware* oorzaak der vertraging schuilt te Assen en wel bij de zoodanigen, die van af het ontstaan der Maatschappij tot heden haar op alle mogelijke wijzen en langs allerhande wegen hebben tegengewerkt. De Maatschappij tot verlenging en verbetering der Hoogeveensche vaart met zijtakken naar Beilen en Coevorden, welke Maatschappij een zeer aanzienlijk Provinciaal subsidie geniet en vele hooggeplaatste ambtenaren in dit gewest onder hare actie-houders telt, zit ten gevolge van kwalijk doordachte plannen en administratie deerlijk in vergelegenheid. Reeds heeft zij de Provincie verzocht de geheele onderneming en alle werken over te nemen; doch dat verzoek is door de Prov. Staten van de hand gewezen. Later verzocht zij de bevoegde autoriteiten, om te worden ontslagen van de daarstelling der zijtakken naar Coevorden en Beilen, maar met hetzelfde ongunstige gevolg. Zijn de werken op den bepaalden tijd niet voltooid dan vervallen zij als eigendom aan den Staat. De finantiële krachten der Maatschappij zijn uitgeput, haar crediet is geschokt, en zij zelve gaat met elken dag, indien er geene hulp opdaagt, hare ontbinding te gemoet. Men begrijpt dus ligtelijk, dat door de actie-houders, die òf in hun vertrouwen bedrogen, òf schuldig zijn aan dezen staat van zaken, de oprigting eener Maatschappij welke op eigen karakter steunt, geen subsidie, noch aan het Rijk, noch aan de Provincie en evenmin aan de onderscheidene belanghebbende gemeenten vraagt, welker geldleening, als een doorslaand bewijs van haar crediet, in korten tijd was volgeteekend, die boven de opbrengst van het te graven kanaal op de voordeelen der exploitatie van verbazend groote en uitmuntende veenstreken mag rekenen, en die als meesteres van den ondergrond gewaarborgd blijft tegen ongunstige toevallen, dat zoodanige vereeniging, zeg ik, door de actie-houders van gemelde Maatschappij met kwalijk verholen spijt en naijver wordt geduld. Men heeft dan in het geheim ook niets onbeproefd gelaten, om den geregelden voortgang harer zaken te belemmeren, en zelfs de *Prov. Drentsche en Asser Courant* heeft herhaaldelijk artikelen geplaatst en *Ingezonden stukken* opgenomen, welke strekten, om de krachten dier voor Drenthe in het bijzonder en voor het Rijk in het algemeen zoo gewigtige onderneming in een twijfelachtig licht te stellen, en om aan haar welslagen te doen wantrouwen, zoowel als aan hare beloften, der deelhe[illegible] gedaan. Met welk doel dit geschiedde is ligtelijk te gi[illegible] *Om een algemeen belang aan een partiëel belang op* *offeren.* Dat is in Drenthe ook in andere opzigten n[illegible] vreemd.

Inmiddels wordt het noodig en meer dan tijd, om a[illegible] zoodanige practijken publiciteit te geven, opdat onderne[illegible] mingen van zooveel invloed en gewigt, als de Drentsc[he] Midden-kanaal- en Veen-Maatschappij in alle deelen b[e]looft te worden, niet afstuiten op oogmerken van eige[n] belang, en niet mislukken door allerhande intrigues.

Met de plaatsing dezer regelen in Uw geacht blad z[u]lt UEd. verpligten

Uwen Correspondent.

Assen den 11 September 1853.

Advertentiën.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 14 September 1853.

[illegible]			Rusland.		
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$61\frac{3}{4}$ $\frac{13}{16}$			
Dito Certificat. .	3	$74\frac{3}{4}$ $\frac{7}{8}$	*Hope* 1798/1816	5	$108\frac{1}{4}$
Dito Dito . .	4	$93\frac{5}{8}$ 4 4	Dito 1828/1829	5	$107\frac{3}{4}$
O. I. Leening. .	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope* . . .	4	$92\frac{1}{2}$
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	4	91
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild* .	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig. .	6	$74\frac{3}{8}$
Frankrijk.			Certific. dito. .	6	$74\frac{5}{8}$
Obligatiën . . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$22\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$	Obligatiën . . .	4	
Dito Buitenl. .	3	$46\frac{7}{8}$	**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. ^{s}/m.	3	$41\frac{15}{16}$ 2			
Bew. Sp. Com.			Metalliek . . .	5	$80\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	$93\frac{1}{2}$ $\frac{5}{8}$
Portugal.			Dito letter B. .	5	$93\frac{1}{2}$ $\frac{3}{8}$
Londen nieuwe.	5	$38\frac{7}{16}$ $\frac{13}{16}$	Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	$41\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$
Dito uitgest . .	4	[$\frac{13}{16}$	Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	

Gren., te Londen Onbepaald $23\frac{5}{16}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$; Dito Uitgest[illegible] $81\frac{5}{16}$, $\frac{5}{8}$.

Zoo Binnenl. als Buitenl. effecten gingen aanvankelijk wede[r] terug, doch door kooporders welke later in dezelve bewerkstelligt werden blijft de markt over het geheel zeer vast.

FRANKFORT, Dingsdag, 13 Sept. 5 pct. Metal. 85[illegible] Bankaktiën 1485; Loten fl. 250 126; 1 pct. Spanje $22\frac{9}{16}$ 3 pct. dito $42\frac{5}{8}$; wissel op Weenen 109.

Zeer flaauwe beurs.

LONDEN, Dingsdag, 13 Sept. Consols $96\frac{1}{8}$; Mexico $24\frac{1}{4}$; Wissel op Amsterdam $11.17\frac{1}{2}$.

De Consols sluiten weder $\frac{1}{8}$ pct. flaauwer; van de buitenlandsche zijn de Mexikaansche $\frac{3}{4}$ pct. gedaald. In den aanvang was de markt zeer flaauw, tegen de sluiting verbeterden zich de prijzen en blijft het vrij vast; Wissel op Amsterdam $\frac{1}{4}$ sh. hooger.

PARIJS, Dingsdag 13 September. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. ex. c[illegible] 101.30; dito 3 pct. op t. 77.15; Sp. Binn. 3 pct. $42\frac{1}{4}$ dito 1 pct. $22\frac{1}{4}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct 99; N. Metal. 97; Piemont 97[illegible]

WEENEN, Dingsdag 13 September. N. Metal. $93\frac{1}{2}$; dito Ltt. B $108\frac{1}{4}$; Lot. fl. 250 $136\frac{3}{4}$; Lomb. Ven. $98\frac{1}{4}$, Bankactien 1350; Zilver $9\frac{3}{4}$; wiss. Londen 10.45; Parijs 129[illegible]

Zeer flaauw; slot gunstiger.

MADRID, Zaturdag, 10 September. Spanje 3 pct. 4[illegible] dito 1 pct. $23\frac{3}{4}$; Certificaten 4.